

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för energi och teknik

Är produktionen av biodrivmedel i Sverige hållbar?

Populärvetenskaplig sammanfattning av rapporten "Är produktionen av biodrivmedel i Sverige hållbar? – En studie av implementering och effekt av EUs hållbarhetskriterier".

Sofie Engberg & Serina Ahlgren

EU eftersträvar högre kvantiteter biodrivmedel som produceras på ett hållbart sätt inom unionen. Därför har de satt upp ett tvingande mål om att minst 10 % av drivmedlet inom transportsektorn ska vara hållbart och förnybart till år 2020. Dessa bestämmelser införlivades i Sverige 2010/2011 och har påverkat marknaden för biodrivmedelsproduktion väsentligt.

EU lagstiftning

I början av 2006 lanserade EU-kommissionen en ny strategi för biodrivmedel som beskrev hur EU på kort och lång sikt skulle kunna minska beroendet av importerad olja. För att göra verklighet av strategin lanserades år 2009 Bränslekvalitetsdirektivet och Förnybartdirektivet.

Förnybartdirektivet anger mål för hur mycket energi som ska produceras från förnybara källor. De gemensamma målen för unionen är att år 2020 ska 20 % av den totala energiproduktionen samt 10 % av de drivmedel som används inom transportsektorn, vara från förnyelsebara källor. Vi tittar här närmare på målet för drivmedel till transporter.

Biodrivmedel som produceras måste uppfylla ett antal **hållbarhetskriterier** för att få räknas mot direktivens mål. Kriterierna syftar till att reglera växthusgasutsläpp och skydda mark med mycket kol (som annars kan odlas bort) och stor biologisk mångfald.

Förnybartdirektivet och Bränslekvalitetsdirektivet kompletterar varandra och tillsammans omfattar de hela produktionskedjan för biodrivmedel. Förnybartdirektivet styr mot en ökad mängd biodrivmedel och Bränslekvalitetsdirektivet styr mot minskade utsläpp från drivmedel.

Implementering i Sverige

Direktiven har förts in i Sverige genom hållbarhetslagen som började gälla i juni 2010 och drivmedelslagen som började gälla i maj 2011. Energimyndigheten är tillsynsmyndighet vilket innebär att de kontrollerar att hållbarhetskriterierna uppfylls och utfärdar föreskrifter om hur hållbarhetslagen ska tillämpas.

För att kunna veta om de hållbarhetskriterier som berör markanvändning uppfylls finns det ett krav på spårbarhet. Det innebär att hela produktionskedjan ska kunna följas. Det ska vara möjligt att följa upp på vilken mark biodrivmedlets råvara är odlad, hur den framställts samt vilka leverantörer och underleverantörer som deltagit i processen.

För att Energimyndigheten ska få tillgång till information om markanvändning har de utsett så kallade rapporteringsskyldiga aktörer. De som använder biobränsle i sin yrkesmässiga verksamhet är skyldiga att rapportera hur stora mängder hållbara biobränslen de säljer eller använder. De måste också rapportera vilken typ av bränsle de säljer, var råvaran kommer ifrån och hur mycket växthusgaser som släppts ut under hela livscykeln.

För att bevisa att hållbarhetskriterierna är uppfyllda kan man arbeta med certifieringssystem, till exempel ett svenskt system eller med något av de certifieringssystem som är godkända av EU-kommissionen.

Det svenska systemet innebär att ansvaret för insamling och bearbetning av information i syfte att uppfylla hållbarhetskriterierna läggs på biodrivmedelsproducenterna medan certifieringssystemen sprider ansvaret något mellan spannmålsleverantörer och biodrivmedelsproducenter. Uppfylls hållbarhetskriterierna kan producenterna få göra avdrag för energi- och koldioxidskatten upp till 100 %.

Förseningar och osäkerhet

När direktiven omsattes i svensk lag fanns det detaljer kring hållbarhetskriteriernas innehåll som inte var fastställda på EU-nivå på grund av förseningar i arbetet. Det handlade om definitioner och beräkningsmetodik för växthusgasutsläpp. Förseningen gjorde att Energimyndigheten inte kunde skriva några föreskrifter till hållbarhetslagen förens i november 2011 och vägledningen till lagen kom först under 2012. De aktörer som omfattades av lagen fick därför försöka förstå vad som krävdes av dem i drygt ett år utan att egentligen veta. Detta gjorde att vissa drabbades av höga kostnader.

Än idag är inte alla detaljer i klara. Osäkerheten som skapas på marknaden genom ofärdig lagstiftning kan leda till stagnation eftersom förutsättningarna för investeringar blir osäkra.

En ytterligare faktor som bidrar till osäkerhet är att EU-kommissionen i slutet av 2012 framlade fram ett förslag om betydande förändringar i de nuvarande hållbarhetskriterierna.

Hållbarhetskriteriernas effekt

I Sverige innebär hållbarhetskriterierna för markanvändning i praktiken att råvara till biodrivmedel inte får tas från mark som är märkt Natura 2000 eller mark som inte var åkermark 2008. Eftersom Sverige har en minskande åkerareal sker nästan inga nyodlingar, och Natura 2000-områden används generellt inte till odling vilket gör att hållbarhetskriterierna rörande markanvändning inte har betydande effekt.

De succesivt högre krav som ställs på utsläppsreduktion har dock positiv effekt då de ger branschen incitament att minska sina utsläpp. Hållbarhetskriterierna innebär också en positiv effekt eftersom de kan bidra till generellt ökad medvetenhet om utsläpp från biodrivmedelsproduktion och jordbruk.

Direktiven skulle även kunna skapa en efterfrågan på grödor som producerats med låga växthusgasutsläpp eftersom det skulle sänka biodrivmedlets totala utsläpp. På grund av osäkerheten kring direktivens tillämpning efterfrågas dock inte sådana grödor just nu.

Utgivningsår: 2013, Uppsala

Utgivare: SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för energi och teknik

Layout: Sofie Engberg, SLU, Inst. för energi och teknik

Foto: Simon Marussi, Italien, epSos, Tyskland, Green Ron, Tyskland & Robert Paul Young, England (alla foton är tillgängliga via Flickr).

Innehållet är sammanställt från rapporten "Är produktionen av biodrivmedel i Sverige hållbar? – En studie av implementering och effekt av EUs hållbarhetskriterier" av Sofie Engberg och Serina Ahlgren, april 2013.
